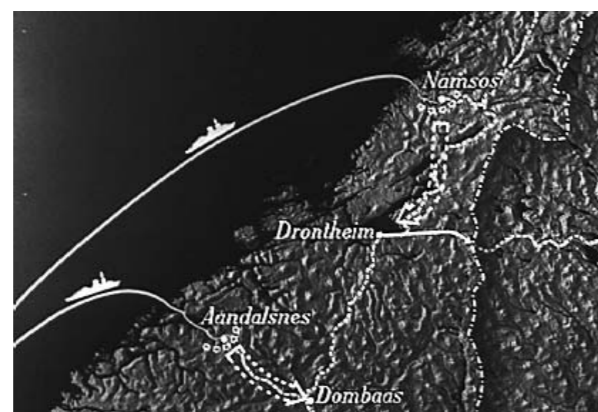

GLEMT TYSK PROPAGANDA

I 66 år har den tyske propaganda-filmen «**Kampf um Norwegen**» vært sporløst forsvunnet.

KARTLAGT: Animert kart som viser forløpet av invasjonen i henhold til de tyske planene.

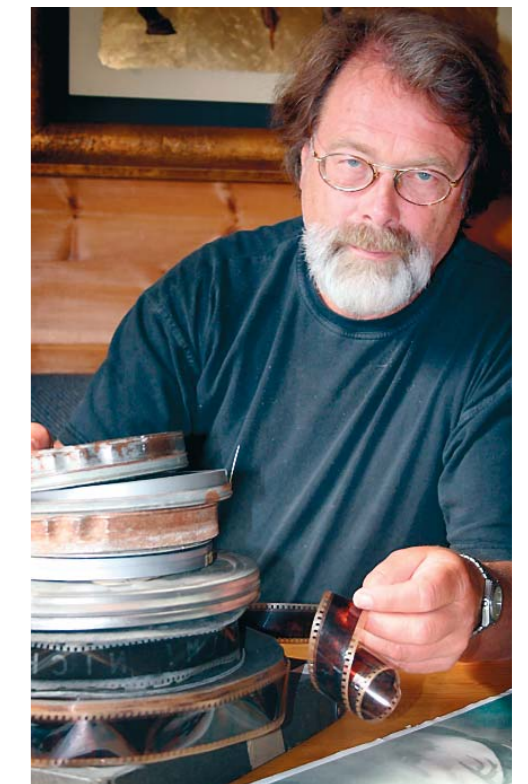
MOT TRONDHEIM: «Gegen Drontheim Hafen», kommenterer stemmen på filmen. De tyske styrkene er på vei inn mot Trondheim havn.

TIL KAI: Tyske soldater på vei inn mot Trondheim med skip. Det gjøres klart for landgang.

NAMSOS BRENNER: De tyske krigsfotografene deltok i fremste linje under hele felttoget i Midt-Norge, og fikk også festet til film den voldsomme brannen etter at deres egne fly bombet byen.

OVERRASKET: Jostein Saakvitne trodde knapt sine egne øyne, da han så hvilken skatt han hadde kjøpt på det tyske nettbutikshuset.

NYLIG DUKKET DEN opp på en nettaksjon. Det sensasjonelle krigsfilmmunnet inkluderer mange nye klipp fra invasjonskampene i Norge. Både fra Namsos og Trondheim. Jostein Saakvitne trodde knapt sine egne øyne, da han så hvilken skatt han hadde kjøpt på det tyske nettbutikshuset.

– Jeg hadde hørt at tyskerne hadde laget en omfattende krigspropagandafilm om kampene i Norge, men jeg trodde denne for lengst var gått tapt. Han som solgte den, skulle bare ha noen få tusen for den, så jeg tok sjansen og ble veldig positivt overrasket da jeg så hva jeg hadde fått i posten. Sannsynligvis har selgeren ryddet ut loftet og ikke ant hva han ga slipp på, humrer førsteamanuensen ved Høgskolen i Bergen. Det var tidligere i år han gjorde det store scoopet. Til vanlig underviser Saakvitne i mediefag og driver nettstedene Digitalokkupasjon.no og Norddiki.no, om den tyske okkupasjonen på Internett.

«**KAMPF UM NORWEGEN**» sin misjon er å forklare ovenfor den jevne tysker hvorfor det var nødvendig å okkupere nøytrale Norge,

og er også ment som en propagandistisk brodd mot England. En alternativ tittel på filmen var «Kampf um Norwegen – gegen England».

– Norge og Danmark måtte sikres i denne sikkerhetsaksjonen, sies det i filmen. Den vel 80 minutter lange propaganda-filmen fokuserer på kampene som begynte 9. april og varte til midten av juni 1940. Det hele kulminerer i slaget ved Narvik, som tysk propaganda dømte Der Heldenkampf um Narvik. Også bilder fra kamper og tyskernes inntog ved andre steder i Norge vises, bl.a. fra Lillehammer, Bergen, Oslofjorden, Åndalsnes og Trondheim (eller Drontheim, som det konsekvent kalles i filmen).

FILMEN VISER Wehrmacht-soldater som kommer inn i Trondheimsfjorden og seiler inn ved havnen i Trondheim. Vinteren 1940 var, som det poengteres kraftig i filmen, usedvanlig kald, og det er snø på bakken og kuldegrader i luften, til tross for at vi skriver midten av april måned. Kampf um Norwegen legger vekt på at byen i

Trondheimsfjorden blir ansett som essensiell for å få kontroll over Norge. Under ledelse av Generalmajor Woytasch inntar den tyske Trondheim-gruppen Steinkjer etter at Trondelags hovedstad er falt i invasjonsmaktens hender. 19. april blir britiske fallskjermjegere ilandsatt ved Namsos.

Ifølge filmen beseirer 4000 tyskere en alliert overmakt på 11.000 (bestående av engelskmenn, nordmenn og franskmenn). I dramatiske klipp kjemper også Luftwaffe mot britiske sjøstridskrefter. Klipp av bombing og brannen som ødela Namsos 20. april er også tatt med.

MED ANIMERTE PILER på kartet vises det at tyskerne overvinner 5. norske divisjon ved Snåsa. På Støren møter Wehrmacht også motstand. «Den viktigste oppgaven i Midt-Norge og Sør-Norge er løst» beretter den tyske propagandastemmen triumferende. For etterpå står det utfordrende slaget om Narvik for tur.

– Hitler hadde store planer for Trondheim, forteller Saakvitne.

– Tyskerne ville blant annet bygge den største marinebasen i Det tredje rike der, samt en firefelts Autobahn fra Neue Drontheim til Oslo og videre til Berlin.

– Senere i krigen laget nazistene, under ledelse av arkitekt og rustningsminister Albert Speer, en miniatyrmodell i Berlin over hvordan Neue Drontheim skulle bli. Denne modellen ble dessverre ødelagt under de mange bombingene av Tysklands hovedstad.

DET ER TYDELIG at det er lagt mye penger i prosjektet. Kampf um Norwegen har en kronologisk oppbygging. Regissør er doktor Martin Rikli, og var tilknyttet propagandaminister Joseph Goebbels stab.

Han filmet flere tyske felttog, og i 1943 ga han ut sine memoarer «Ich filmte für Millionen», og han er trolig den mest produktive tyske krigspropagandaregissør. Omtrent 30 fotografer bidrar til filmen, og det er til og med komponert egen filmmusikk til den. Animasjoner er anvendt i utstrakt grad, noe som var svært tidkrevende å lage på den tiden.

KAMPF UM NORWEGEN fokuserer også på hvordan Wehrmacht forsøker vel så mye den norske naturen, som norske tropper. I en scene kjører tyske panservogner over en steinrøys, infanterister kaver seg gjennom knehøy snø, mens motoriserte avdelinger lager flåter og oppfinnsomme innretninger for å krysse norske fjorder.

– Filmen var nok ment for det tyske kinopublikum, mener Saakvitne. Men han tviler på at Kampf um Norwegen noen-sinne har blitt vist for et tysk publikum.

– Tyske sensurprotokoller oppfører ikke engang Kampf um Norwegen. Kanskje grunnen er at det blir regnet som om propagandaverdien ikke var sterk nok. Kanskje er filmen rett og slett litt for objektiv fremstilt for den nazistiske smak. Men det blir bare en teori. Foreløpig vet vi lite om årsakene til at den aldri ble vist.

DEN BERGENSKE FORSKEREN har også fått mer kjente størrelser innen feltet til å kikke på dokumentaren. Kay Hoffmann, som er blant

– Andre verdenskrig slutter aldri å fascinere

Jostein Saakvitne, førsteamanuensis ved Høgskolen i Bergen

Tysklands mest kjente historikere innen andre verdenskrig, har fått tilsendt en DVD-kopi og kaller funnet av Kampf um Norwegen «en sensasjon». Også den anerkjente norske historikeren Hans Fredrik Dahl har fått interesse for Kampf um Norwegen og mener funnet er temmelig oppsiktsvekkende. I samarbeid med tyske og østerrikske krigshistorikere skal man forsøke å få klarhet om hva som var omstendighetene rundt skjebnen til Kampf um Norwegen-filmen.

I LØPET AV september eller oktober skal det arrangeres en offisiell visning av Kampf um Norwegen for norske historikere og journalister på Filmens Hus i Oslo, i regi av Norsk Film Institutt. Senere i høst vil det etter planen også klargjøres en DVD av filmrullene for kommersielt salg, med engelske og norske undertekster.

– Andre verdenskrig slutter aldri å fascinere folk, sier Jostein Saakvitne. – For nordmenn sin del, tror jeg at det skyldes at det aldri har vært en lignende krig og okkupasjon her til lands. I hvert fall ikke de to hundre siste årene.